

ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ТА ФІНАНСОВИХ САНКЦІЙ ДО СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ АЗАРТНИХ ІГОР

APPLICATION OF ECONOMIC AND FINANCIAL SANCTIONS TO BUSINESS ENTITIES IN THE SPHERE OF ORGANIZATION AND CONDUCT OF GAMBLING

Куцевол Д.В., аспірант

Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України»

Предметом дослідження є підстави та порядок застосування економічних та фінансових санкцій до суб'єктів господарювання у сфері організації та проведення азартних ігор. В ході дослідження було виявлено спільні риси між економічними санкціями та іншими заходами юридичної відповідальності.

Аналіз норм законодавства з питань регулювання підстав застосування санкцій доводить певну юридичну невизначеність та неузгодженості при обранні конструкції правових норм: в один перелік змішуються як фактичні підстави (здійснення дій, що суперечать національним інтересам, сприяють терористичній діяльності та/або порушують права і свободи людини, факти порушень Загальної декларації прав людини, Статуту Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) тощо), так і юридичні підстави – нормативні та індивідуально-правові акти (резолюції Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки ООН; рішення та регламенти Ради Європейського Союзу).

В статті зроблено висновок про хибність підходу, за яким в одному переліку підстав передбачені фактичні правопорушення, зловживання правом та оціночні поняття, що потенційно призводить до можливості ручного застосування санкцій з вільним тлумаченням позицій законодавства.

Здійснено спробу класифікації та групування санкцій, що застосовуються до суб'єктів господарювання у сфері організації та проведення азартних ігор. Визначено, що санкції є кінцевим етапом реалізації юридичних механізмів впливу, що застосовуються до суб'єктів господарювання в сфері азартних ігор, якими є фінансові санкції, анулювання або зупинення ліцензій та інших дозволів, одержання (нааявність) яких є умовою для здійснення певного виду діяльності, інших санкцій, що відповідають принципам їх застосування, встановлених законодавством. Весь перелік можливих санкцій може бути поділений на зовнішні та внутрішні (національні) санкції в залежності від юридичної підстави їх накладення. Фінансові санкції за порушення спеціального законодавства про азартні ігри за своєю природою можна віднести до економічних санкцій, змінивши їх розмір у відповідності до відсоткового співвідношення з отриманим доходом за певний період часу.

За критерієм оцінки ефективності економічних санкцій, застосованих до суб'єктів господарювання в сфері азартних ігор, можуть бути поділені на ефективні санкції, частково-ефективні, неефективні санкції.

Зроблено висновок, що питання правового регулювання застосування економічних санкцій до суб'єктів господарювання в сфері азартних ігор залишається нагальним для опрацювання в межах юридичної науки. Аналіз чинного законодавства в даній сфері свідчить про роздробленість законодавства, а також про порушення нормативної техніки при формулюванні положень відповідних актів законодавства, які регулюють застосування санкцій. Ліквідація КРАІП та передача його функцій новому регулятору створює прогалину в такому регулюванні, а також відповідні колізії щодо можливості застосування таких санкцій в майбутньому.

Ключові слова: азартні ігри, санкції, економічні санкції, фінансові санкції, ліцензування, суб'єкти господарювання, юридичні та фактичні підстави, порядок, санкційне законодавство, правове регулювання.

The subject of the study is the grounds and procedure for applying economic and financial sanctions to business entities in the field of organizing and conducting gambling. The study revealed common features between economic sanctions and other measures of legal liability.

An analysis of the legal norms regulating the grounds for the application of sanctions proves a certain legal uncertainty and inconsistency in choosing the construction of legal norms: in one list, both factual grounds are mixed (implementation of actions that contradict national interests, contribute to terrorist activities and/or violate human rights and freedoms, facts of violations of the Universal Declaration of Human Rights, the Charter of the United Nations, etc.), as well as legal grounds – regulatory and individual legal acts (resolutions of the General Assembly and the Security Council of the United Nations; decisions and regulations of the Council of the European Union).

The article concludes that the approach that includes actual offenses, abuse of rights, and evaluative concepts in one list of grounds is incorrect, which potentially leads to the possibility of manual application of sanctions with a free interpretation of the positions of the legislation.

An attempt has been made to classify and group sanctions applied to business entities in the field of organizing and conducting gambling. It has been determined that sanctions are the final stage of the implementation of legal mechanisms of influence applied to business entities in the field of gambling, which are financial sanctions, cancellation or suspension of licenses and other permits, the receipt (availability) of which is a condition for carrying out a certain type of activity, other sanctions that comply with the principles of their application established by law. The entire list of possible sanctions can be divided into external and internal (national) sanctions, depending on the legal basis for their imposition. Financial sanctions for violations of special gambling legislation can be attributed to economic sanctions by their nature, changing their size in accordance with the percentage ratio to the income received over a certain period of time.

According to the criterion for assessing the effectiveness of economic sanctions applied to business entities in the gambling sector, they can be divided into effective sanctions, partially effective sanctions, and ineffective sanctions.

It is concluded that the issue of legal regulation of the application of economic sanctions to business entities in the field of gambling remains urgent for consideration within the framework of legal science. An analysis of the current legislation in this area indicates the fragmentation of the legislation, as well as violations of regulatory techniques in the formulation of the provisions of the relevant legislative acts regulating the application of sanctions. The liquidation of GLRC and the transfer of its functions to a new regulator creates a gap in such regulation, as well as corresponding conflicts regarding the possibility of applying such sanctions in the future.

Key words: gambling, sanctions, economic sanctions, financial sanctions, licensing, business entities, legal and factual grounds, procedure, sanction legislation, legal regulation.

Постановка проблеми. Здійснення суб'єктами господарювання у сфері організації та проведення азартних ігор (далі – АІ) пов'язане з ризиками порушення відповідного законодавства з огляду на зарегульованість та суспільну значущість даної сфери суспільних відносин. Про це свідчить постійна увага законодавця до правових трансформацій, значний суспільний резонанс кожної події в сфері регулювання

АІ та неодноразові кризові «ручні» рішення органів виконавчої влади. Вказані рішення спрямовані на зменшення негативного впливу АІ, як в період воєнного стану, так і без його врахування, зважаючи на стан правової взаємодії між державними інституціями, споживачами та надавачами АІ-послуг.

Санкційні правозастосовчі механізми та їх практичне застосування до суб'єктів господарювання в сфері орга-

нізації та проведення AI потребують детального вивчення теоретичних аспектів, природи їх виникнення. Дослідження правової природи санкцій, їх систематизації та групування, як за суб'єктами застосування, так і за рівнем впливу на діяльність надавачів AI-послуг, є необхідною передумовою, що дозволить у подальшому визначити шляхи їх оптимальної реалізації та надати пропозиції із вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання застосування сучасних економічних санкцій до суб'єктів господарювання у сфері організації та проведення AI не були предметом окремого дослідження в межах юридичної науки, а загальном питанні природи та порядку накладення економічних санкцій знаходили інтерес представників політологічних, економічних наук [1]. В той же час питання підстав та порядку застосування економічних санкцій до суб'єктів господарювання у сфері організації та проведення AI залишилися поза межами спеціального наукового дискурсу.

О. Сопронюк, досліджуючи специфіку вживання поняття санкції в юридичній доктрині наводить наступні випадки вживання даної категорії:

- форма затвердження чого-небудь вищою інстанцією; визнання законності чогось;
- заходи, що застосовуються до правопорушника і тягнуть для нього певні несприятливі наслідки;
- структурна частина загальної норми права, яка вказує на можливі заходи впливу на порушника даної норми;
- згоди компетентного державного органу на вчинення тих чи інших юридично значущих дій, наприклад, санкція судді на обшук [2, с. 234].

За пропозицією Є. Карлюги процес реалізації економічних санкцій стикається з низкою завдань, які потребують нагального вирішення задля підвищення ефективності санкційної політики України. Ці завдання знаходяться в площині законодавчої регламентації питань контролю за виконанням санкційних приписів, відповідальності за їх порушенням [3].

І. Зозуля, К. Профатіло пропонують розглядають застосування санкцій до порушників законодавства в AI-сфері, як обов'язок регулятора [4].

Підсумовуючи наявні публікації, із досліджуваної теми можна дійти висновку, що на стан наукової думки мала значний вплив трансформація законодавства, а проблема застосування саме економічних санкцій до надавачів AI-послуг було розглянуто фрагментарно із нахилом переважно на адміністративне, а не господарсько-правове регулювання.

Окремо, варто зауважити, що огляд літератури із застосування санкцій за Податковим кодексом України не розглядався, оскільки це становить іншу сферу правовідносин, і, як наслідок, інший напрям для дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Отже, питання щодо стану практичного впровадження в законодавство про AI економічних санкційних механізмів, які застосовуються за рішенням Ради національної безпеки і оборони України, їх зв'язок та схожість із безпосередньо санкціями за порушення спеціального законодавства та відмінності вимагають вирішення шляхом їх визначення.

Наукова думка та публікаційні активності із запропонованої теми зводяться до досліджень санкційних правовідносин в AI-сфері, сприймаючи їх через призму кримінально-правових санкцій або ж безпосередньо фінансових санкцій, що потенційно звужує об'єкт дослідження. Поряд із тим, теоретичне осмислення саме економічних санкцій, і, як наслідок, формування практичних рекомендацій, вимагає їх вивчення в більш широкому контексті, зокрема, для надання пропозицій з оптимізації їх застосування.

Мета статті, постановка завдання. Полягає у наданні визначення санкцій до надавачів AI-послуг з урахуванням

правозастосування санкційного та спеціального законодавства, систематизації підстав, принципів, порядку застосування санкцій до суб'єктів господарювання цього виду економічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Поняття «санкція» (від лат. *sanctio* – непорушна постанова; найсуворіший припис) широко використовується в юридичній науці та має багато значень.

В теорії держави і права під санкцією прийнято розуміти ту частину зі складу норми права, якою визначається відповідальність за порушення правил, встановлених диспозицією.

Під економічними санкціями в юридичній літературі розуміють спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи, які мають на меті виснажити економіку ворожої держави [5], захід економічного примусу [6, с. 71-72], комерційні та фінансові обмеження, що застосовуються однією чи декількома країнами проти певної держави, групи осіб або окремої особи [7, с. 36].

Основа законодавства щодо застосування економічних санкцій до суб'єктів господарювання у сфері організації та проведення AI закладена в Законі України «Про санкції» [8], Законі України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» [9] (далі – Закон про AI), рішенні Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей (далі – КРАІЛ) «Про затвердження Порядку реалізації видів санкцій та моніторингу їх ефективності Комісією з регулювання азартних ігор та лотерей» від 15.08.2023 № 168 [10] (далі – Порядок). Запровадженням Порядком визначено механізм реалізації спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (далі – санкції) та моніторингу їх ефективності КРАІЛ [10].

Крім економічних санкцій законодавством передбачено також фінансові санкції, що накладаються на суб'єктів господарювання в AI-сфері. Так, відповідно до п. 7 ст. 8 Закону про AI уповноважений орган (орган державного регулювання у сфері організації та проведення азартних ігор) застосовує фінансові санкції (штрафи), передбачені цим законом [9].

Підстави для застосування фінансових санкцій перераховані в ст. 58 Закону про AI. Так, організатори AI несуть відповідальність за такі порушення:

- невиконання будь-якого з обов'язків щодо мінімізації негативного впливу AI;
- ненадання звітності, а так само ненадання документів, інформації, або надання недостовірної інформації на запит Уповноваженого органу;
- несвоєчасне або з порушенням встановленого порядку надання звітності, а так само несвоєчасне або з порушенням встановленого порядку надання документів, інформації на запит Уповноваженого органу;
- ненадання під час перевірки доступу до онлайн-системи організатора AI;
- невиконання в повному обсязі та у встановлений строк розпорядження Уповноваженого органу про усунення порушень цього закону та/або ліцензійних умов, виявлених під час перевірки;
- порушення вимог щодо здійснення розрахунків при організації та проведенні AI;
- отримання послуг від суб'єктів господарювання, які не отримали відповідну ліцензію;
- порушення, пов'язані з використанням гральних автоматів без погодження з розробником такого грального обладнання або внесення змін (модифікацій) до грального обладнання, не передбачених технічною або програмною документацією грального обладнання, щодо якого документально не підтверджено проходження сертифікації та/або проведення інспектування, якщо таке обладнання підлягає сертифікації та/або інспектуванню на відповідність технічним вимогам; грального автомата, не підключеного до онлайн-системи організатора AI, пов'язаної каналами

зв'язку із Державною системою онлайн-моніторингу; використання грального обладнання, на яке відсутня відповідна ліцензія або дія ліцензії на яке припинена тощо;

– провадження букмекерської діяльності у букмекерському пункті, на який не отримано відповідної ліцензії [9].

Щодо підстав застосування економічних санкцій щодо суб'єктів господарювання в АІ-сфері, то слід відзначити, що в юридичній літературі та актах правозастосування нерідко використовується формулювання «порушення санкційного законодавства» [11] як фактична підстава накладення економічних санкцій в досліджуваній сфері.

Відповідно до положень ст.2 Закону «Про санкції» правову основу застосування санкцій становлять Конституція України, міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, закони України, нормативні акти Президента України, Кабінету Міністрів України (далі – КМУ), рішення Ради національної безпеки та оборони України (далі – РНБО), відповідні принципи та норми міжнародного права [8], а отже саме дані акти складають основу санкційного законодавства.

Підстави застосування економічних санкцій щодо суб'єктів господарювання в АІ-сфері визначаються Законом України «Про санкції». Так, загальними підставами застосування санкцій є:

– дії іноземної держави, іноземної юридичної чи фізичної особи, інших суб'єктів (таких як юридичні особи, які знаходяться під контролем іноземної юридичної особи чи фізичної особи-нерезидента), які створюють реальні та/або потенційні загрози національним інтересам, національній безпеці, суверенітету і територіальній цілісності України або іншої держави, сприяють терористичній діяльності та/або порушують права і свободи людини і громадянина, інтереси суспільства та держави, призводять до окупації території, експропріації чи обмеження права власності, завдання майнових втрат, створення перешкод для сталого економічного розвитку, повноцінного здійснення громадянами України належних їм прав і свобод;

– резолюції Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН);

– рішення та регламенти Ради ЄС;

– факти порушень Загальної декларації прав людини, Статуту ООН [8].

Аналіз нормативного матеріалу з питань регулювання підстав застосування санкцій свідчить про певну юридичну невизначеність та плутанину з огляду на терміновість та суспільний резонанс при прийнятті відповідних норм. Так, статтею, що передбачає підстави накладення санкцій в один перелік змішуються як фактичні підстави (здійснення дій, що суперечать національним інтересам, сприяють терористичній діяльності та/або порушують права і свободи людини, інтереси суспільства та держави, факти порушень Загальної декларації прав людини, Статуту ООН тощо), так і юридичні підстави – нормативні та індивідуально-правові акти (резолюції Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки ООН; рішення та регламенти Ради ЄС).

Крім того, вважаємо, що отождення в одному переліку фактичних правопорушень (дії, які порушують права і свободи людини і громадянина), результатів діяльності (завдання майнових втрат), фактів зловживання правом (дії, що бо порушують інтереси суспільства) та загалом ефемерних неосязних фактів, що передбачають емоційну оцінку (створення перешкод для сталого економічного розвитку) як підстав застосування санкцій не відповідає формальній логіці, суперечить загальним принципам права (відповідальність лише за правопорушення) та потенційно призводить до можливості ручного застосування санкцій з вільним тлумаченням позицій законодавства.

В той же час, відповідно до п. 2. ст. 3 Закону «Про санкції» застосування санкцій ґрунтується на принципах закон-

ності, прозорості, об'єктивності, відповідності меті та ефективності [8], реалізація яких виглядає сумнівною з огляду на невизначеність в підставах застосування санкцій.

Правова природа будь-якої санкції спрямована на встановлення міри відповідальності за вчинене правопорушення та є кінцевим етапом реалізації юридичних механізмів впливу, спрямованих на покарання за порушення закону, компенсації втрат держави і суспільства, наслідок заподіяного правопорушення. Такими чином, виникає необхідність визначення інших спільних рис для фінансових і економічних санкцій.

Так, відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 16 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» зупинення дії ліцензії може бути застосовано як санкцію до ліцензіатів відповідно до Закону України «Про санкції» [12].

За приписами, наведеними в ст. 4 Закону України «Про санкції», зокрема, серед санкцій є санкції конфіскаційної дії (стягнення в дохід держави активів, що належать фізичній або юридичній особі) та санкції заборонної дії (припинення дії або зупинення ліцензій) [8], що є схожими за видами з санкціями, передбаченим Законом про АІ (фінансові санкції та санкції у вигляді припинення дії ліцензій) [9].

Ретроспективна оцінка правового регулювання санкцій має коріння, передбачене Господарським кодексом України, зокрема ним передбачалися господарській санкції та адміністративно-господарські санкції.

Відповідно до ч. 1 ст.217 Господарського кодексу України господарськими санкціями визнаються заходи впливу на правопорушника у сфері господарювання, в результаті застосування яких для нього настають несприятливі економічні та/або правові наслідки [13]. Саме настання несприятливих економічних наслідків для суб'єкта господарювання-правопорушника і є основною метою санкцій.

Спільні риси вищевказаних санкцій за характером нормативного впливу і за наслідками, передбаченими в Законі України «Про санкції» і в законі про АІ, мають спільні риси, що дозволяє їх віднести саме до категорії економічних санкцій, оскільки в цьому разі правопорушник несе несприятливі для нього економічні наслідки. Зважаючи, не тільки на каральний характер санкцій, а і на компенсаційний, проглядається саме їх економічна природа, що вимагає удосконалення і диференціацію підходів до їх застосування. Таким чином, можливим є надання пропозицій по зміні підходів до визначення розміру фінансових санкцій, які передбачені в ст. 58, ст. 59 закону про АІ [9].

Аналіз деліктних складів правопорушень, які слугують підставою для накладення фінансових санкцій за формальним підходом дає підстави їх розмежувати на 3 види:

1. Загальні фінансові санкції (неподання звітності, невиконання приписів регулятора, порушення порядку перевірки тощо);

2. Фінансові санкції, які застосовуються за порушення спеціального законодавства, що стосується безпосередньо господарської діяльності (внесення змін до грального обладнання, дії з використанням несертифікованого грального обладнання, порушення порядку реклами тощо);

3. Фінансові санкції, які застосовуються за порушення спеціального ліцензійного законодавства (відсутність ліцензій, порушення ліцензійних умов провадження господарської діяльності).

В ст. 58, ст. 59 закону про АІ штрафні санкції розраховані у фіксованому розмірі виходячи із розміру мінімальної заробітної плати [9]. Проте, використовуючи запропоноване їх групування та належність фінансових санкцій та санкцій за порушення спеціального ліцензійного законодавства до економічних санкцій, можливим є запровадження підходу, відповідно до якого їх розмір буде визначатися відсотком від отриманого правопорушником доходу за певний проміжок часу. Найбільш придатними до такої зміни і подальшого правозастосування є загальні фінансові санкції.

Запропонований підхід до визначення розміру фінансових санкцій буде узгоджуватися із санкційним підходом, закладеним у законодавстві про захист економічної конкуренції, а диференціація суттєво збільшить розмір санкцій за допущене правопорушення і може суттєво підвищити рівень правової дисципліни організаторів АІ.

Важливим питанням є також класифікації санкцій, що застосовуються до суб'єктів господарювання в сфері АІ.

Відповідно до п. 4 розділу I Порядку санкціями за загальним правилом передбачені статтею 4 Закону України «Про санкції», що застосовуються до суб'єктів господарювання в АІ-сфері є:

- анулювання або зупинення ліцензій та інших дозволів, одержання (наявності) яких є умовою для здійснення певного виду діяльності;

- інші санкції, що відповідають принципам їх застосування, встановленим законом [10].

Весь перелік можливих санкцій може бути поділений на зовнішні та внутрішні (національні) санкції в залежності від юридичної підстави їх накладення.

За критерієм оцінки ефективності економічних санкцій, застосованих до суб'єктів господарювання в сфері АІ, можуть бути поділені на ефективні санкції, частково-ефективні санкції, неефективні санкції. Слід також зазначити, що моніторинг ефективності санкцій забезпечується шляхом здійснення збору та аналізу інформації про вжиті заходи та/або виявлені порушення санкційного законодавства [11].

Розглядаючи процедурні моменти застосування економічних санкцій до суб'єктів господарювання у сфері організації та проведення АІ, перш за все, необхідно відзначити, що під застосуванням санкцій в широкому сенсі розуміється накладення, скасування та внесення змін до санкцій, як складових санкційного процесу.

Щодо порядку застосування санкцій слід відзначити, що нормативне регулювання останнього здійснюється як на рівні законів (Конституція України, Закон України «Про санкції»), так і на рівні підзаконних актів. Так, згідно п. 1 розділу II Порядку самостійний структурний підрозділ КРАІЛ, до компетенції якого належать питання ліцензування господарської діяльності у сфері організації та проведення АІ та у лотерейній сфері готує проєкт рішення для реалізації видів санкцій у разі введення указом Президента України в дію рішення РНБО щодо суб'єктів господарювання, що надають послуги у сфері організації та проведення АІ, операторів державних лотерей до переліку осіб, на яких наложено санкції.

За наявності підстав самостійний структурний підрозділ, до компетенції якого належить розроблення проєктів нормативно-правових актів, відповідно до Порядку, на основі пропозицій самостійних структурних підрозділів готує проєкт акту КМУ щодо застосування, скасування та/або внесення змін до санкцій та вживає заходів для його подання на розгляд КМУ.

Підготовка проєкту акту КМУ щодо застосування, скасування та/або внесення змін до санкцій або погодження проєктів актів КМУ, підготовлених органами державної влади, щодо застосування, скасування та внесення змін до санкцій, здійснюється з дотриманням порядку ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію, відповідно до вимог законодавства України.

У разі якщо затверджене Верховною Радою України та введене в дію Указом Президента України рішення РНБО щодо застосування, скасування та внесення змін до санкцій стосовно іноземної держави або невизначеного кола осіб певного виду діяльності (секторальні санкції) містить заборони до фізичних та/або юридичних осіб проводити операції (вчиняти дії), які призводять до порушення, уникнення запровадження обмежень під час здійснення господарської діяльності у сфері організації

та проведення азартних ігор, у лотерейній сфері, КРАІЛ приймається відповідне рішення щодо забезпечення реалізації таких санкцій [10].

Як бачимо з тексту Порядку на даний момент всі процедурні моменти запровадження санкцій щодо суб'єктів господарювання у сфері організації та проведення АІ напругу пов'язані з діяльністю КРАІЛ, яка була припинена в межах реалізації положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою боротьби з ігровою залежністю (лудоманією) та вдосконалення державного регулювання діяльності щодо організації та проведення АІ та лотерей» [14]. В розвиток цих положень Кабінет Міністрів України утворив державне агентство «ПлейСіті», до завдання якого належить реалізація державної політики у сфері організації та проведення АІ та лотерей, однак зміни в Порядок не були внесені, що негативно позначається на потенціалі реалізації рішень в межах санкційного законодавства. Попри це, Державне агентство ПлейСіті анулювало ліцензію казино «PIN-UP» [15], що фактично не визначено компетенцією цього органу, адже відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою боротьби з ігровою залежністю (лудоманією) та вдосконалення державного регулювання діяльності щодо організації та проведення АІ та лотерей» ПлейСіті лише застосовує фінансові санкції (штрафи), передбачені цим Законом [14], що є певною правовою прогалиною.

Реалізація запропонованого у статті підходу до включення фінансових санкцій, санкцій за порушення ліцензійного законодавства в сфері господарської діяльності з організації та проведення АІ до складу економічних санкцій буде мати позитивний ефект, як в напрямку усунення можливих правових колізій, так і в напрямку оптимізації їх застосування.

Висновки. Таким чином, проведений аналіз поточного стану правового регулювання АІ в частині застосування санкцій за правопорушення спеціального та санкційного законодавства дає підстави для наступних висновків:

1. Розглянуто питання застосування санкційного законодавства за правопорушення в сфері організації та проведення АІ, які безпосередньо визначені в Законі про АІ і підзаконних нормативних актах так і в Законі України «Про санкції».

2. Встановлено, що питання правового регулювання застосування економічних санкцій до суб'єктів господарювання в сфері АІ залишається нагальним для опрацювання в межах юридичної науки. Аналіз чинного законодавства в даній сфері свідчить про роздробленість законодавства, а також про порушення нормативної техніки при формулюванні положень відповідних актів законодавства, які регулюють застосування санкцій в сфері АІ.

3. Визначено, що правова природа будь-якої санкції спрямована на встановлення міри відповідальності за вчинене правопорушення та є кінцевим етапом реалізації юридичних механізмів впливу, спрямованих на покарання за порушення закону та компенсації втрат держави і суспільства.

4. Аргументовано, що фінансові санкції, санкції у вигляді припинення дії ліцензії за порушення спеціального законодавства про АІ та санкції передбачені Законом України «Про санкції» мають спільні риси, що дає можливість віднесення таких санкцій до економічних.

4. Обґрунтовано розмежування санкцій за порушення спеціального законодавства про АІ за формальними підставами та можливість зміни розміру загальних підходів до обрахунку при визначенні розміру загальних фінансових санкцій.

5. Запропоновано при визначенні розміру загальних фінансових санкцій використовувати не фіксований розмір з їх прив'язкою до мінімальної заробітної плати, а встановлювати останні в залежності від обсягу отриманого доходу суб'єктом ринку АІ за певний період часу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Соколовська О.М. Санкції як засіб зовнішньополітичного впливу. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право. 2022. № 3. С. 82-86. DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2022.3\(55\).269556](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2022.3(55).269556)
2. Сопронюк О. Поняття санкції у теорії права. *Історико-правовий часопис: журнал*. 2016. № 1 (7). С. 234-240. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/10795>
3. Карлюга Є. К. Забезпечення дотримання економічних санкцій з перспективи національного права / Матеріали 79-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, 27–29 листоп. 2024 р.) / відп. ред. О. В. Побережець ; ред. кол.: Є. І. Масленніков, А. Л. Святошнюк та ін. – Одеса : Олді+, 2024. – С. 15–19. <https://dspace.onu.edu.ua/items/668c3624-88e9-4649-8b5a-b2376ed48a42>
4. Зозуля І. В., Профатіло К. В. (2021). Повноваження Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей. *Форум Права*, 70(5), 29–46. <https://doi.org/10.5281/zenodo.5529525>
5. Завадська І. Оновлений порядок реалізації санкцій: практичні аспекти застосування. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ru/news/220421_opovleniy-poryadok-realizats-sanktsiy-praktichn-aspekti-zastosuvannya
6. Громовенко К.В. Економічні санкції: міжнародно-правові аспекти ефективності. *Juris Europensis Scientia*. 2021. Вип. 4. С. 70-77. DOI <https://doi.org/10.32837/chern.v0i4.265> URL: <https://hdl.handle.net/11300/24338>
7. Панковець М.П., Шевчук Т. В.. Міжнародні економічні санкції в системі міжнародної безпеки: досвід та ефективність застосування в сучасних умовах. *Scientific Bulletin of UNFU*. 2024. № 34(4). С. 34-40. DOI: <https://doi.org/10.36930/40340405>
8. Про санкції: Закон України від 14.08.2014 № 1644-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text> (дата звернення: 20.07.2025)
9. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор: Закон України від 14.07.2020 № 768-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text> (дата звернення: 20.07.2025)
10. Про затвердження Порядку реалізації видів санкцій та моніторингу їх ефективності Комісією з регулювання азартних ігор та лотерей: Рішення КРАІЛ від 15.08.2023 № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1519-23#Text> (дата звернення: 20.07.2025)
11. Державна санкційна політика та азартні ігри: КРАІЛ ухвалила рішення. URL: <https://ips.ligazakon.net/lawnews/doc/EN231987-derzhavna-sanktsiyna-polityka-ta-azartni-ihry-krail-ukhvalyla-rishennya> (дата звернення: 20.07.2025)
12. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (дата звернення: 28.07.2025)
13. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 28.07.2025)
14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою боротьби з ігровою залежністю (лудоманією) та вдосконалення державного регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор та лотерей: Закон України від 04.12.2024 № 4116-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4116-20#Text> (дата звернення: 28.07.2025)
15. Телеграм канал Мінцифра URL: <https://t.me/mintsyfra/6894> (дата звернення: 29.07.2025)